

drabbas av svår schizofreni eller manisk-depressiv sjukdom.

Informativt om obesvarad fråga

På en punkt blir jag som läsare otillfredsställd. Bokens titel syftar väl på den gradvisa övergången från normala tankar till sjukligt tvångsmässiga. Dock belyser Thomsen inte frågan om vad det är som sker när tankar blir till tvång. Men kanske är det mycket begärt: det är ju en fråga som väntar på sitt svar alltsedan tvångssjukdomens tidigaste beskrivning i kilskriften från ca 4 000 år f Kr.

Boken borde vara obligatorisk läsning i utbildningen inom de områden som anges ovan, men även för personer som redan är verksamma där. Patienter och anhöriga kan ibland förmedla en dystert bild av både vuxenpsykiatri och barn- och ungdomspsykiatriens handläggning av fall av OCD. Generellt finns ett behov av information. Så bra då att Thomsen skrivit denna lättlästa och informativa bok, som varmt rekommenderas. •

Schizofrenibok utan vetenskaplig stringens

S G Holliday, R J Ancill, G W MacEwan, eds. **Schizophrenia. Breaking down the barriers.** 248 sidor. Chichester–New York–Brisbane: Wiley, 1996. Pris \$ 40. ISBN 0-471-960703-3.

Recensent: professor Fritz-Axel Wiesel, institutionen för psykiatri, Ulleråkersområdet, Akademiska sjukhuset.

Människor som drabbas av psykossjukdom, särskilt schizofreni fräntas i många fall möjligheten att leva ett normalt socialt liv, dels beroende på själva grundsjukdomen, dels beroende på samhällets attityder till de sjuka. Idag arbetar många, både inom professionen, anhörig- och patientföreningar liksom andra samhällsföreträdare, med att ge saklig upplysning om innebörden av att drabbas av schizofreni och om vilken hjälp vi är skyldiga att ge våra patienter.

Konferensmaterial som bas

Det finns idag olika typer av lättillgängligt informationsma-

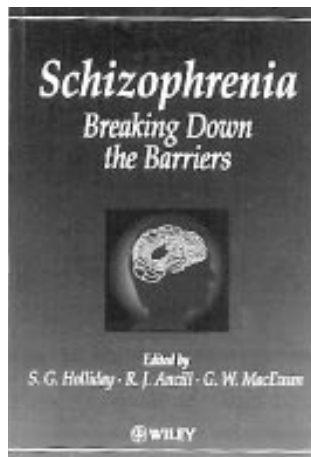
terial omkring schizofreni och dess behandling, bl a från Apoteksbolaget. Det saknas emellertid litteratur som på ett samlat och systematiskt sätt kan ge upplysningar om vilka hinder som föreligger i behandlingen av patienter med schizofreni och för deras återgång till en normal social funktion. Det var därför med stort intresse jag påbörjade läsningen av boken »Schizophrenia – breaking down the barriers» med redaktörerna Holliday, Ancill och MacEwan. Boken ingår i en serie av konferensskrifter avseende kliniska aspekter på schizofreni. Den senaste konferensen hölls 1996 och utgör basen för den aktuella boken.

Många hinder för behandling

Det inledande kapitlet är författat av professor Talbot, som redogör för sin och andra kollegers uppfattningar om vilka hinder som föreligger i behandling av patienter med schizofreni. Grundläggande är att vi fortfarande inte har tillräcklig kunskap om sjukdomen, vad som framkallar patientens symtom och förorsakar den psykosociala funktionsnedsättningen. Andra hinder utgörs av bristande insikt hos patienten, men också den i många fall förekommande sociala stigmatiseringen av den psykiskt sjuke, bristen på effektiva behandlingsmetoder, inkluderande läkemedel, dålig koordination av olika behandlingssåtgärder, bristande kontinuitet, för litet fokus på rehabilitering, problem vad gäller resurser men också vad gäller kompetens för behandling av schizofreni. En ytterligare svårighet anges, nämligen missbruk, som förefaller vara vanligare i USA än hos oss i Sverige. Det är intressant att notera att amerikanska och kanadensiska psykiatriker ser ungefär samma problem som kliniskt verksamma psykiatriker i Sverige.

Inledningskapitlet inger förhoppning om att de aktuella problemen kommer att belysas närmare på ett systematiskt sätt, så är emellertid inte fallet. Huvuddelen av de olika avsnitten är främst sammanställningar av vilka hinder den enskilde föredragshållaren mött eller sett i sitt arbete. Dessa erfarenheter kan i vissa fall vara av intresse liksom påpekandet att rehabilitering av en patient inte

NYA BÖCKER

har setts som en del av själva behandlingen utan som något fristående kommande efter den psykiatriska behandlingen. Detta förhållningssätt kan utgöra ett viktigt hinder för en optimal rehabilitering av patienten. Det är viktigt att professionen tar ansvaret för hela den psykiatriska rehabiliteringen, vilket blir särskilt viktigt för svenska psykiatriker när psykiatireformen närmar sig sitt slut. I ett annat avsnitt redogörs för hur bristen på samverkan och okunskap mellan kliniskt verksamma och rehabiliteringsansvariga utgör allvarliga hinder i en framgångsrik rehabilitering.

Förändrad syn på schizofreni

I ett kapitel redogörs för hur synen på schizofrenibegreppet ändrats under de senaste åren till att se schizofreni som en sjukdom som drabbat individen och att den psykoterapeutiska behandlingen avser att hindra sekundära psykologiska svårigheter till följd av det trauma det innebär att drabbas av svår psykisk sjukdom. Patienten riskerar att adaptera till sin sjukdom, till vilken också den sociala tillbakadragenheten kan räknas, vilken blir ett hinder i rehabiliteringen och därför ett viktigt behandlingsmål att bryta. Det framhålls också att familjen och patienterna är delaktiga i behandlingen och har ett ansvar för denna.

Neuroleptika diskuteras

I ett avsnitt diskuteras användningen av neuroleptika. Nya neuroleptika är förhållandevis väsentligen mycket dyrare än äldre men har vissa om än begränsade fördelar. Dessa kan

vara viktiga ur ett patientperspektiv. Enligt författaren ifrågasätts denna ökade kostnad på ett sätt som kontrasterar i synen på kostnadsökningar inom den somatiska vården. Det förefaller som om andra standarder gäller för patienter med schizofreni än för övriga patientkategorier.

Oklar målgrupp

Boken är lättläst men saknar vetenskaplig stringens. Målgruppen för boken är något oklar, men den förefaller vända sig till kliniskt verksamma behandlare för utbyte av erfarenheter. Erfarenhetsutbyte är en viktig del i utvecklingen av patientbehandlingen, men man får dock konstatera att innehållet och de synpunkter som framförs mestadels är väl kända för dem som följer den kliniska behandlingsutvecklingen. •

En kärleksförklaring till ett hus

Lars Erik Böttiger. **Gransäter. Ett sommarhus berättar.** 143 sidor. Stockholm: Nordiska museets förlag, 1997. Pris ca 340 kr. Boken kan beställas direkt från förlaget, Box 27 820, 115 93 Stockholm. ISBN 91-7108-406-1.

Lars Erik Böttiger, professor emeritus och tidigare överläkare vid Karolinska sjukhuset, är känd för Läkartidningens läsare som en flitig skribent. Förutom en stor vetenskaplig produktion har han tidigare givit ut böckerna »Mord i bok», 1990, och »Litterära läkare», 1994.

Levande tidsdokument

Gransäter byggdes på 1880-talet som sommarnöje åt John Böttiger och hans maka Hildegard. John Böttiger var konsthistoriker och chef för Oscar II:s privata konstsamling. Han stod i nära kontakt med kungahuset som ämbetsman och vän. Mycket i huset vittnar om detta.

I vackra bilder och livfylld text skildrar författaren huset, som med sin bevarade inredning, sina konst-, bok- och brevsamlingar är ett levande dokument över tidens kultur- och liv. Boken är också ett värdefullt bidrag till skärgårdens kulturhistoria. •